

Fundació per la Pau

[fundació per la pau]

Butlletí Estiu 2009

- * Cicle “En clau de pau”
- * El Centre per la Pau del castell de Montjuïc
- * XIX Trobada de Barcelona “Europa i les armes”

94

La *Fundació per la Pau* és una ONG nascuda el 1983 que treballa per un món en pau. A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa tots aquells canvis culturals i estructurals que han de fer possible l'eradicació de la violència com a forma de relació entre les persones i els pobles.

Per Començar

Democràcia

A vegades donem per descomptades coses que no són òbvies. Com això de la democràcia. Si ho mirem bé, el 'govern del poble' no deixa ser una forma de govern quantitativament i qualitativa prou escassa.

Òbviament, no hi ha democràcia en dictadures (tot just recordem el 20è aniversari de l'esclafament d'una revolta popular que clamava més llibertat a la Xina). Tampoc en sistemes que combinen rigidesa amb vot (com a l'Iran que a la repressió habitual contra dones, estudiants i grups s'hi ha afegit la repressió contra els manifestants que protesten pels resultats electorals). O en països on un cop d'estat trenca una ja fràgil democràcia (com a Hondures). Però la democràcia també presenta greus problemes de salut en el món 'democràtic':

l'espectacle 'berlusconià' pot rebre molts qualificatius però pocs associats als d'una verdadera democràcia; a Rússia, periodistes compromesos poden perdre la vida amb total impunitat, etc. Per no parlar d'un procés de construcció europea on podem influir poc tot i que cada cop afecta més les nostres vides. I és que la democràcia, una democràcia de qualitat, que permeti les persones expressar-se, organitzar-se i participar de la vida col·lectiva, és un repte. I que ens demana una actitud activa: no n'hi ha prou d'aplaudir-la quan es té o demanar-la quan no es té. Cal practicar-la a diari. Cal esforçar-se a pensar, analitzar, intervenir, decidir, apostar i comprometre's. Fer-ho ens és crucial.

Jordi Armadans, director de la *Fundació per la Pau*

Notícies

La FpP en els principals òrgans de foment de la pau

El director de la *Fundació per la Pau*, Jordi Armadans, ha estat nomenat president del Consell Català de Foment de la Pau (CCFP) en substitució de l'Arcadi Oliveres, que ocupava el càrrec des de la creació del Consell, l'any 2005. El principal objectiu del CCFP és el d'impulsar i avaluar les polítiques públiques de pau fetes des de les administracions catalanes i està format per representants de l'administració, de la societat civil i experts en l'àmbit de la cultura de pau. Així mateix, el president de la *Fundació per la Pau*, Alfons Banda, ha estat escollit membre de la Junta de Govern de l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP). L'ICIP és una entitat pública, de caràcter institucional que compta amb finançament públic però amb una direcció independent del govern.

També s'han produït diversos canvis al Patronat de la *Fundació per la Pau*. D'una banda s'hi han incorporat dos nous membres: la Gabriela Serra, amb una llarga trajectòria de treball per la pau i el desenvolupament, i la Carme Suñé, professora d'anglès en un

IES on coordina un projecte d'educació per la pau. També realitza activitats de sensibilització sobre el Pròxim Orient, on ha fet diversos viatges. D'altra banda, aquest estiu deixarà l'òrgan directiu de la Fundació l'Anton Raventós, qui ha estat tresorer de l'entitat des de l'any 1996.

El procés d'Oslo

Coincidint amb les mobilitzacions que s'han dut a terme arreu del món durant la Setmana Mundial d'Acció contra les Bombes de Dispersió (29 de maig – 4 de juny), la *Fundació per la Pau* ha presentat l'informe "El Procés d'Oslo. La campanya internacional per a la prohibició de les bombes de dispersió". Aquest document, redactat per l'investigador Javier Alcalde, detalla els antecedents de la campanya i el desenvolupament del procés que en poc més de dos anys ha portat a l'aprovació d'un tractat internacional que prohibeix les bombes de dispersió, unes armes especialment cruels perquè la majoria de les seves víctimes són civils i sovint es produeixen quan els conflictes ja han acabat.

L'Estat espanyol va signar el Tractat el 3 de desembre de 2008 i va decidir ratificar-lo en l'acord parlamentari el dia 18 de maig de 2009, que s'ha fet efectiu el 17 de juny. A més, ha estat el primer país a completar la destrucció de les seves municions de dispersió emmagatzemades.

Podeu consultar l'informe en pdf a la nostra plana web:
www.fundacioperlapau.org

Propostes de pau

Sobre el Centre de Recursos Internacional per la Pau

Aquest mes de juny, l'Ajuntament de Barcelona ha aprovat definitivament els estatuts del Consorci Centre de Recursos Internacional per la Pau del castell de Montjuïc amb el suport del PSC i del PP i l'oposició de CiU, ERC, ICV-EUiA. El Consorci estarà integrat per representants de l'Ajuntament de Barcelona (60%), de la Generalitat de Catalunya (20%), i del Ministeri de Defensa en nom del Govern central (20%).

La *Fundació per la Pau* considera que el procés de creació del nou centre no s'ha fet prou bé. Ha nascut des de dalt i massa vinculat a dinàmiques electorals, ha patit importants condicionants polí-

tics que han afectat l'estructura i funcions del centre, ha obviat el temps i el procés de creació de l'Institut Català Internacional per la Pau i la participació de la societat civil ha estat tardana i poc escoltada: bona part de les al·legacions que les entitats de pau van fer arribar han estat rebutjades. Per tots aquests motius, la Fundació ha emès la següent declaració.

Declaració de la *Fundació per la Pau* davant la creació del Centre de Recursos Internacional per la Pau del Castell de Montjuïc

El dia 26 de juny, el ple de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el Consorci pel qual es crea el Centre de Recursos Internacional per la Pau de Barcelona al Castell de Montjuïc. Quan el mes d'abril la Comissió de Presidència va aprovar inicialment els Estatuts del Consorci, vam advertir que el projecte naixia "de forma precipitada, políticament condicionada i sense consens amb la societat civil". Dos mesos més tard, tot i el període d'al·legacions i les negociacions fetes, lamentem no poder canviar l'opinió llavors manifestada.

A Barcelona i Catalunya, algunes iniciatives de pau han tingut un important suport social que, finalment, han acabat també obtenint un ampli suport polític i institucional. Així ha passat amb la Llei de Foment de la Pau o la Llei de creació de l'ICIP, permetent projectar un missatge de sòlid compromís amb el projecte. Amb el Centre de Montjuïc això s'ha trencat. Trobem preocupant que un projecte tant important com aquest neixi amb un escàs suport polític (només 2 partits dels 5 que hi ha al consistori) i amb una fredor considerable per part de la societat civil per la pau. Objectivament, alguna cosa no s'ha fet bé perquè les coses hagin anat així.

Esperem i desitgem que el Centre de Montjuïc trobi el seu espai específic, però continuem creient que en un país com Catalunya, on fins fa ben poc no hi havia cap mena d'iniciativa institucional a favor de la pau, crear pràcticament al mateix temps 2 centres amb projecció internacional radicats a Barcelona (ICIP i Centre de Montjuïc) pot suposar una duplictat d'esforços innecessària o bé una confusió en els rols i papers a jugar per a cada institució.

La sobredimensió del Ministeri de Defensa en l'estructura institucional del Consorci del Centre, ens inquieta. Si la seva presència es deu a que té alguna cosa a dir en el tema de la pau, no s'entén que no hi participi el Ministeri d'Afers Exteriors que encara té molt més a dir en la definició i avaluació de les polítiques de seguretat. Si la seva presència es deu a la voluntat de vincular la imatge de l'exèrcit a la tasca de la pau, sense fer una revisió crítica del paper del militarisme i l'armamentisme en la inseguretat global, ens alarma. Si, finalment, la seva presència es deu a que el Ministeri de Defensa no vol marxar del castell estariem davant d'una imposició que, a la vegada, seria un molt mal precedent per a la futura autonomia del centre.

Malgrat les discrepàncies, la *Fundació per la Pau* desitja fermament que el Centre de Recursos Internacional per la Pau de Barcelona creat avui faci molta i encertada feina i, així, pugui contribuir activament a la construcció de la pau.

En perspectiva

En clau de pau

Jonan Fernández

director de Baketik (28/04/09)

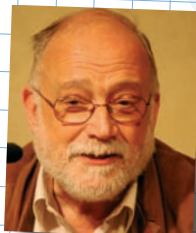
“Per desenvolupar l’insistencialisme ètic fa falta una expectativa de l’esperança. L’esperança té dos components, des del punt de vista passiu l’esperança és esperar alguna cosa contra tot pronòstic, confiar en el millor del l’èsser humà. L’esperança activa consisteix en tenir la voluntat de que això succeeixi i crear condicions perquè el millor de l’èsser humà pugui actuar en qualsevol lloc.”

“El meu desig, el meu objectiu i la meva esperança passius poden ser aconseguir la pau en el món, però la meva expectativa només pot ser crear condicions per fer-ho possible.”

“Quin serà el resultat? No ho puc saber perquè no depèn només de mi. Aquesta és la manera de lluitar per la pau en el món i no desesperar-se en l’intent.”

Arcadi Oliveres

president de Justícia i Pau (12/05/09)

“Si tinc una vocació pacifista és, d’entrada i fonamentalment, gràcies als meus pares. El meu pare era una víctima de la guerra civil, havia estat tres anys lluitant en el bàndol republicà i quan va tornar a casa, es va casar i va tenir fills, va prometre, en record de la guerra, que mai cap arma entraria a casa. I així va ser. Si un amic o un parent venia amb una pistola d’aigua, segur que anava a parar a les escombraries. Sempre, sistemàticament. Encara penso que avui dia s’hauria de fer el mateix.”

“Després de la lluita que molts moviments han impulsat durant anys, s’ha acabat consagrant una personalitat de Catalunya respecte als temes de pau, i aquells que ja fa temps que hi treballem, estem satisfets de com en els últims anys s’han creat moltes institucions de pau.”

En el Cicle “En clau de pau. Itineraris vitals marcats per un compromís amb la pau”, entre el 28 d’abril i el 16 de juny, la *Fundació per la Pau* va convidar vuit persones amb una llarga trajectòria en el camp de la cultura de pau a explicar la seva vivència en primera persona.

Gabriela Serra

membre de diversos col·lectius de pau i desenvolupament (6/05/09)

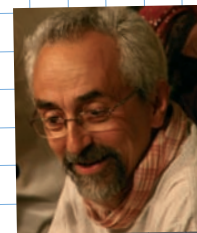

“No és possible que la gent aprengui espontàniament a negociar, a resistir de forma no violenta, perquè som éssers humans i allò que et surt, l’educació i la cultura dominant, és quelcom que ens impregna. Per tant, hi ha d’haver un procés de deconstrucció d’aquests valors de vegades amagats al fons del cor i del cervell, deconstruir pràctiques, deconstruir explicacions, deconstruir conceptes, i paral·lelament, anar construint aquestes altres maneres d’entendre, de viure, de valorar, de tractar-nos, d’estimar-nos, fins i tot.”

“A les Brigades Internacionals de Pau vaig aprendre que l’educació per la pau i la no violència no és mes que una actitud constant, permanent, vehement, de convèncer, de convèncer i de convèncer. Quan hi ha vencedors, hi ha vençuts. Quan hi ha vençuts, totes i tots estem vençuts. Amb diferent nivell d’entusiasme, possiblement. Però no hi ha vençuts.”

Paco Cascón

professor de diversos cursos sobre educació per la pau (20/05/09)

“Quan vaig començar a implicar-me socialment, em vaig trobar gent molt interessant però que en general justificaven i practicaven la violència. A mi això no em quadrava i vaig cercar altres coses. Vaig tenir la sort de conèixer Lanza del Vasto, d’aprendre de la seva experiència, de conèixer la no violència, la tasca de Gandhi i, immediatament, ho vaig començar a posar en pràctica en la lluita veïnal i universitària.”

“Vam veure que la no violència no podia improvisar-se: calia planificar-la i prepara-la. Vam començar a preparar materials, fer tallers de formació, fer cursos d’entrenament per a l’acció no violenta: algunes accions acabaven amb una brutal repressió i calia que les persones coneguessin i treballessin bé com respondrien en aquestes situacions i com poder mantenir una opció no violenta de lluita.”

En cada una de les sessions, els convidats van relatar la seva experiència personal de descoberta de la pau com a camí i objectiu alhora, les satisfaccions obtingudes, les lliçons apreses, els reptes a què s'han hagut d'enfrontar i les eines que han emprat.

Pepe Beúnza

un dels primers objectors de consciència de l'Estat espanyol i membre de Nova (25/05/09)

"Per què les persones, que tenim sentit comú, intel·ligència, som capaces d'enraonar, tenim bondat, compassió, i una sèrie de qualitats extraordinàries, quan tenim un conflicte, agafem armes i ens matem els uns als altres? No hi ha cap resposta que justifiqui aquesta gran barbàrie col·lectiva que és la carrera d'armaments."

"Quan fem una acció no violenta, mai sabem la repercussió que té, però sempre en té i potser una acció que aquí sembla que hagi sortit malament, a una altra persona l'ànima a fer una altra cosa. Per això és molt important que fem les accions buscant resultats però sense creure que els resultats podran arribar a l'èxit o fracassar. Mai sabem els resultats d'una acció no violenta."

Vicenç Fisas

director de l'Escola de Cultura de Pau (3/06/09)

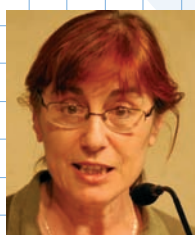

"Què fa que una persona prengui una vocació determinada des de jove? A mi el que em va colpejar, em va provocar una reacció reflexiva molt intensa va ser quan jo feia el curs abans d'anar a la universitat, tenia uns 18 anys i va venir un missioner Pare Blanc, Joaquim Vallmajor, a fer una conferència sobre l'Àfrica. No va parlar de Déu, ni de religió, sinó del subdesenvolupament, de l'explotació, del colonialisme, del problema dels països emergents que en aquella època, l'any 70, havien acabat de descolonitzar-se i s'estaven rearmant, la democràcia no arribava i les multinacionals se n'aprofitaven. Aquella conferència va ser la descoberta del món, em va obrir els ulls."

"Va arribar un punt, després d'escriure molt sobre conflictes, que vaig veure que no n'hi havia prou amb l'anàlisi dels fets, s'havia d'analitzar la manera de sortir-nos dels conflictes armats. I aquesta és l'etapa on compaginant les campanyes contra el comerç d'armes, vaig començar a treballar més el que són els processos de pau."

Carmen Magallón

directora de la Fundació Seminario de Investigación para la Paz (10/06/09)

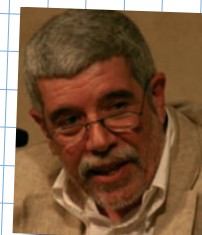

"Moltes persones de la meua edat vam créixer amb les històries de la guerra civil espanyola. Aquells relats que ens explicaven en la nostra infantesa van deixar empremta i una forta convicció que el més irracional, el que més ens allunya de la nostra condició d'éssers humans racionals, és implicar-nos en una guerra. D'aquells pòsits naixeria una determinació que va créixer amb els anys i que es plasmava en l'opció per treballar perquè mai no es repetissin aquelles històries, ni aquí ni en cap altre lloc del món."

"En el moviment pacifista vaig veure per primera vegada que era un moviment on em podia sentir realitzada, íntegra. No com en els grups d'esquerreres on estava dividida interiorment perquè hi havia moltes coses que no m'agradaven, con la jerarquia, el dogmatisme, la falta de crítica, el tema de la violència... En el pacifisme, una de les coses importants que vaig descobrir és que els fins i els mitjans han d'anar units i això em va semblar fonamental."

Alfons Banda

director de la Fundació per la Pau (16/06/09)

"El canvi del PSOE sobre l'OTAN va ser instructiu. No es pot passar, d'un dia per l'altre, de ser anti-OTAN a pro-OTAN. El que va passar és que en arribar al govern, en González devia rebre trucades i visites prou importants que li devien marcar els límits i, llavors, va baixar el llistó. Això, i altres exemples, em va demostrar que les entitats tenim un paper cabdal: som els únics que podem conservar la llibertat, la coherència i mantenir-nos fermes en la paraula."

"Cal treballar per crear una opinió pública: generar informació lúcida i transparent, facilitar-la a la societat, crear opinió pública crítica i, aquesta, pot ajudar a generar canvis."

"Des de la política se'ns diu que es governa per possibilitats. Que la política és l'art del possible. Jo crec que la política respon a prioritats. Primer s'assenyala la prioritat, es defineix un marc i dins d'aquest marc es donen, ara sí, les possibilitats."

Jornades

XIX Trobada de Barcelona "Europa i les armes"

Entre els dies 28 i 30 de maig de 2009, la *Fundació per la Pau* i Justícia i Pau van organitzar la XIX Trobada de Barcelona sota el lema "Europa i les armes". En un context de debat obert sobre la construcció d'Europa, es va voler reflexionar sobre quina és la situació actual, els reptes i la orientació de la política de seguretat europea.

Les sessions es van centrar en els valors de l'Europa que s'està construint i van analitzar els diferents discursos polítics que la defineixen actualment i la repercussió que tenen sobre seva la política de seguretat. Davant la defensa manifesta de l'armamentisme i el militarisme per part d'alguns estats, en bona part recollits en la Cons-

titució Europea, el moviment per la pau europeu insisteix en que el desarmament i l'establiment d'una cultura de pau són el millor camí per a la seguretat humana.

Coincidint amb la Trobada, la Xarxa Europea contra el Comerç d'Armes, l'ENAAT (European Network Against Arms Trade) va celebrar la seva reunió anual a Barcelona el dia 30 de maig.

Durant la jornada es va abordar el tema de la Posició Comuna de la UE sobre exportacions d'armes i es van dur a terme tallers sobre la banca armada, el càlcul de la despesa militar i el cas d'Israel.

José Vidal Beneyto, filòsof, catedràtic de Sociologia de la Universitat Complutense de Madrid

Europa, on vas?

"Necessitem una Europa més forta per fer front als reptes globals."

"Donar protagonisme a la Unió Europea i fer-la més propera al ciutadà són requisits essencials si volem continuar amb el projecte europeu."

Jordi Marsal, assessor del Ministeri de Defensa i adjunt civil al director de CESEDEN

Les polítiques de seguretat de la UE

"L'Agència Europea de Defensa va ser creada per ajudar els seus membres a desenvolupar les seves capacitats militars, encara que l'OTAN ha estat i és l'organisme de la seguretat a Europa."

"La seguretat europea, hauria d'estar en mans d'Europa. Això encara no és així, no per raons tècniques sinó per raons polítiques."

Ben Hayes, investigador del Transnational Institute d'Amsterdam

Els programes de defensa militar de la UE

"La seguretat nacional s'està duent a terme per indústries militars. 23 dels 39 projectes de seguretat estan actualment atorgats a aquestes indústries."

"S'estan donant molts recursos per a la seguretat nacional. Això és preocupant perquè la línia divisòria entre ordre públic i defensa contra el crim és molt borrosa i es pot usar per començar noves curses d'armaments."

Jean Paul Hébert, del Centre Interdisciplinaire de Recherches sur la Paix et d'Études Stratégiques, París

EADS, un projecte en crisi

"EADS (European Aeronautic Defense and Space company) és un consorci dirigit per Alemanya i França i està involucrat en un escàndol, després que alguns directius van vendre les seves accions a l'empresa utilitzant informació privilegiada just abans que la seva cotització es desplomés a la borsa."

Ann Feltham, de la Campaign Against Arms Trade, Londres

Els grans projectes industrials militars europeus

"BAE Systems és la tercera companyia productora d'armes del món i ha estat involucrada en un cas de corrupció amb el govern de l'Aràbia Saudita. Avui dia, per primera vegada, la gent comença a qualificar la indústria militar com a no ètica i això és molt positiu."

Parlant de pau amb...

Zhang Lun

Zhang Lun (Shenyang, 1962) era un dels estudiants responsables de seguretat de les manifestacions de l'any 1989 a la Xina. Durant més de cinquanta dies va estar concentrat a la plaça de Tiananmen de Pequín, juntament amb milers de persones. Per sort, va escapar de la matança orquestrada pel govern xinès però des d'aquell moment viu exiliat a París. És president adjunt de la Federació per a la Democràcia a la Xina.

Quines reivindicacions van dur els treballadors i els estudiants a mobilitzar-se?

Les principals reivindicacions eren més llibertat d'expressió, més independència jurídica, el dret d'associació, control sobre el poder del govern, transparència en els impostos, etc.

I vint anys després?

Malauradament, i malgrat la repressió soferta per tanta gent, totes aquestes reivindicacions continuen més d'actualitat que mai. Pel mateix motiu que es van dur a terme les matances l'any 1989, les autoritats xineses encara avui tenen por de tocar aquests temes.

S'esperaven que la repressió governamental fos tan brutal?

No. Jo era un dels responsables de l'ordre i la seguretat dels estudiants i li puc dir que ens vam esforçar molt a l'hora d'es-

collir el millor barri i el millor moment per fer les concentracions. En un cert moment hi va haver 3.000 estudiants fent vaga, nit i dia i durant diversos dies, a la plaça de Tiananmen. Volíem reclamar de forma pacífica que s'avancés més en la reforma del país, que s'acabés la corrupció, que hi hagués més llibertat, democràcia, i tot això.

Però...

Malgrat tots els nostres esforços i bona voluntat, la resposta va ser la matança. La majoria de la gent no es podia ni imaginar que les autoritats podrien arribar a cometre aquella barbàrie. Si ho haguéssim pensat, jo crec que la majoria de gent no s'hauria manifestat. De fet, per això no ho havien fet abans, perquè tenien por. Amb la matança de Tiananmen es va perdre una ocasió formidable per portar la Xina per un camí pacífic cap a la transició.

A la Xina hi ha hagut moltes revoltes al llarg de la història. Què fa diferent la manifestació de Tiananmen?

Precisament el seu tarannà pacífic. Abans, sempre que el poble xinès s'havia revoltat contra l'abús de poder, ho havia fet per mitjà de la força, de l'enfrontament. Aquesta va ser la primera vegada que es va fer a partir dels principis de la noviolència, inspirada per Gandhi i el seu missatge.

Hi ha un moviment pacifista a la Xina actualment?

Hi ha un moviment molt popular que està creixent, Defensa dels Drets Cívics, que treballa molt bé. Després de tants anys de repressió, com a reacció, molts ciutadans han pres consciència dels seus drets i ara s'aixequen per reclamar-los. És un fenomen nou. Per tota la Xina hi ha persones que s'associen per protestar. És un gran moviment, gairebé com el que es va viure als Estats Units per reclamar els Drets Cívics. És aquí on jo tinc posada l'esperança en l'esdevenir de la Xina, en els milers de persones que reivindiquen els seus drets contra la coerció, contra l'abús de poder. D'alguna manera, és el moviment del 89 que continua viu.

Com valora el fet que països anomenats

democràtics, mantinguin tractes amb la Xina sense qüestionar la seva situació interna?

D'una banda, l'any 1989 hi va haver força pressió cap a la Xina per part de la comunitat internacional en temes de Drets Humans. Aquelles pressions van tenir el seu efecte. Però ara hem de continuar, i pel bé de tot el planeta, cal que la Xina es democratitzi. Sinó, serà un gran problema.

D'altra banda hem de ser conscients que fins avui, la política internacional no ha estat sempre una política moral, sinó més aviat una *Realpolitik*. Però hem de reclamar que hi hagi uns límits, perquè, si es perden els principis, es fa qualsevol cosa i es tanquen els ulls, hi ha conseqüències molt greus.

I l'ocupació del Tibet?

S'ha de dir que el xinès és un poble que ha estat molt ferit en el seu orgull en moltes ocasions al llarg de la història. El govern de la Xina ha agafat la causa del Tibet amb l'argument d'orgull nacional i molta gent l'ha cregut. En realitat però, dins la Xina, l'abast del tema es desconeix. No és podrà solucionar la causa del Tibet fins que a la Xina hi hagi una democràcia i es fomentin els drets humans.